

ПРЕДРАГ МИРКОВИЋ*

Правни факултет за
привреду и правосуђе
Нови Сад

ГОРАН МАРИЧИЋ**

Служба за заједничке послове
Владе Републике Српске
Бања Лука, БиХ

УДК 346:347.23

Прегледни рад
Примљен: 01.09.2017
Одобрен: 22.09.2017
Страна: 331-342

ПОБИЈАЊЕ ОДЛУКА СКУПШТИНЕ АКЦИОНАРСКОГ ДРУШТВА

Сажетак: Доношењем новог Закона о привредним друштвима, као и других прописа из области корпоративног права, у Републици Србији је створена веома добра база за оснивање и функционисање акционарских друштава. Акционарска друштва данас представљају најмоћнији и најдинамичнији покретач светске економије. Регулисани принципи управљања, добро постављена организациона структура, способност да се у кратком временском периоду обезбеде велика финансијска средства за учешће значајног броја грађана, правичан карактер расподеле добити, као и велика прилагодљивост тржишним променама учинили су акционарска друштва најпопуларнијим и најважнијим субјектом светског тржишта робе, капитала и радне снаге, те се стога може рећи да је истраживање које за тему има акционарска друштва у потпуности оправдано, како са научног тако и са друштвеног аспекта. Скупштина акционарског друштва јесте корпоративно важан орган управљања у друштву. Следствено и њене одлуке јесу од значаја како у погледу функционисања корпоративног управљања, тако и у контексту заштите индивидуалних и колективних права акционара. Институт побијања одлуке скупштине акционарског друштва представља важан инструмент контроле рада скупштине. Предмет истраживања јесте нормативна анализа института побијања одлуке скупштине акционарског друштва који се јавља као потреба која произилази из неопходне контроле законитости рада акционарског друштва, као и адекватног успостављања равнотеже између различитих интересних субјеката који су укључени у систем корпоративног управљања у друштву. Поред тога, аутори рада су разматрали и могућност установљавања арбитраже као алтернативног модела решавања спорова који имају за предмет побијање одлуке скупштине акционарског друштва.

Кључне речи: скупштина акционарског друштва, корпоративно управљање, побијање одлука, заштита акционара, органи управљања у акционарском друштву

Увод

Акционарска друштва са становишта прибављања капитала представљају најважнији облик привредних друштава из разлога што постоји могућност

* pedja.mirkovic@gmail.com

** g.marici@gmail.com

концентрације капитала у друштву од многобројних мањих извора – акционара.¹ Тенденције у развоју акционарских друштава у земљама са значајном правном традицијом и њихово уважавање у законодавним активностима код нас, представља нарочиту оправданост да се наведеној теми посвети адекватна научна пажња. Развој акционарског друштва прати и коришћење различите терминологије, те се у српском праву поред термина акционарско друштво користи и термин деоничко друштво.² Јанковец сматра да, предност треба дати термину деоничко друштво из разлога што и сам термин упућује на то о чему је реч (Јанковец, 1999:49).³ Ипак легислативно наслеђе јесте настављено, па сходно томе је и актуелни Закон о привредним друштвима задржао термине акционарско друштво и акционари.⁴ Скупштина акционарског друштва јесте орган власника који је најшири у контексту броја лица која у његовом раду партиципирају и уједно најзначајнији орган управљања друштва, из разлога што њени чланови доносе најважније одлуке (о уложеном капиталу, о његовом располагању, као и о добити друштва у оквирима њене надлежности). Ово је једини орган без којег не може постојати акционарско друштво. Васиљевић истиче да се овај орган фактички претвара у орган контроле органа управе, као и орган заштите акционара (Васиљевић, 1999:72). Из тог разлога неопходно је да одлука скупштине буде у складу са Уставом, позитивним прописима, кодификованим правилима и аутономним актима акционарског друштва, а уколико то није случај, у питању је одлука скупштине која има недостатак. С обзиром на врсту недостатка који одлука скупштине има, односно која су права повређена одлуком и чији се интерес њима штити, као и с обзиром на интензитет повреде о којој се ради, у упоредном праву се разликују ништаве и побојне одлуке скупштине акционарског друштва (Миленковић, 2006:26). Даљи део истраживања аутора биће усмерен у правцу нормативне анализе инситута побјања одлука скупштине акционарског друштва.

Побијање одлука скупштине акционарског друштва

Један од најважнијих инструмената контроле рада скупштине акционарског друштва јесте право на побјање донетих одлука од стране овог органа

¹ Акционарска друштва су настала из посебних економских потреба које се нису могле задовољити удруживањем трговаца, а са циљем да одређену трговачку делатност обављају заједнички, под истом фирмом.

² У немачком праву акционарско друштво се означава речју *Aktiengesellschaft*, у француском праву *societe anonume*, а у италијанском *Societa per azioni*. У енглеском праву за трговачко друштво са својством правног лица користи се израз *company*. С обзиром на то да ли је друштво овлашћено да издаје акције симултано или сукцесивно присутна је разлика између *private company* и *public company*. У праву Сједињених Америчких Држава акционарско друштво се назива *stock corporation*.

³ Јанковец даље образлажући наводи да је основни капитал деоничког друштва издељен на одређени број делова и да сваком члану друштва припада један или више од тих делова, као његов удео у друштву. Стога су аутори раније уместо речи деоница често користили термин удеоница.

⁴ Појам акционарског друштва дефинисан је још у Закону о акционарским друштвима из 1896. год.

управљања у друштву. Наведено нарочито долази до изражаја приликом контроле законитости рада акционарског друштва и успостављања равнотеже између интереса контролних и мањинских акционара, управе друштва, а у појединим законодавствима и поверилаца и запослених (Савић, 2005:102).⁵ Правила о побијању одлука скупштине акционарског друштва пред надлежним судом дата су на императивној основи. Стога се не могу мењати ни статутом ни пословником скупштине. Одредбама чланова 376.-381. ЗПД⁶ уређено је питање побијања одлука скупштине, а које је у потпуности уређено у складу са европским директивама. Побиање одлуке скупштине акционарског друштва се спроводи у судском поступку који се покреће на основу правно релевантног тужбеног захтева који је поднело лице које на то има право сходно одредбама ЗПД-а.

Право на побијање одлуке имају акционари који су имали право на учешће у раду седнице скупштине, а чланом 376. ст. 1. изричито је прописано шест основа због којих се може побијати одлука скупштине акционарског друштва, и то:

- ако та седница скупштине друштва није била сазвана у складу са законом и статутом⁷;
- ако је акционар од стране друштва или уз знање било ког директора или члана надзорног одбора код дводомног управљања друштвом био онемогућен да учествује у раду седнице на којој је та одлука донета;
- ако одлука скупштине из других разлога није донета у складу са законом који уређује привредна друштва, статутом или пословником скупштине;
- ако је одлука седнице скупштине друштва супротна закону или статуту;
- ако било који акционар вршењем свог права гласа има намеру да за себе или треће лице прибави корист на штету друштва или других акционара кроз доношење или извршење те одлуке;
- у другим случајевима у складу са Законом о привредним друштвима.

Релевантно је нагласити да је ЗПД из 2004. године уредио искључиво институт побијања одлуке скупштине прописивањем општих и посебних основа побијања и поступака побијања. Опште основе побијања чинили су материјални и формални недостаци скупштинске одлуке – непоштовање правила о сазивању седнице и скупштине и правила о начину доношења одлука ут-

⁵ Закон о предузећима из 1996. год., у наше право је увео институт – тужба за поништај незаконите одлуке (чл. 79. и 80.), али га уређује на потпуно неадекватан начин, што је имало за последицу његову неадекватну примену. Потпуно напуштајући решења поменутог Закона, ЗПД из 2004. године уређује институт побијања одлука акционара (чл. 302.-306.). На основу наведеног закључује се да је у наше право уместо ништавости одлука уведен институт побијања одлука скупштине пред надлежним судом.

⁶ Закон о привредним друштвима (*"Сл. гласник РС"*, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон и 5/2015). У даљем тексту ЗПД.

⁷ Према становишту теорије и иностране судске праксе повреде правила о припреми скупштине обухватају повреде норми о сазивању и објављивању дневног реда скупштине. Тако на пример, уколико је нетачно одређено место одржавања скупштине оно представља основ за рушљивост, а исти је случај и са одлукама донетим на скупштини када није поштован рок за сазивање скупштине (Арсич, 2006:18).

врђених законом, оснивачким актом и статутом друштва, као и супротност одлуке закону, оснивачком акту и статуту, и други случајеви који су као основи побијања били прописани тим законом (чл. 302.). Посебне основе побијања по одредби чл. 304. ЗПД из 2004. године представљали су избор органа друштва супротно закону, оснивачком акту или статуту и доношење одлуке о усвајању финансијских извештаја, ако постоји супротност садржине финансијских извештаја прописима којима се искључиво или претежно штите повериоци друштва или је пропуштено да се обави ревизија финансијских извештаја када је по закону обавезна или да ревизију обаве за то овлашћена лица. Свођење свих недостатака скупштинских одлука на основе за њихово побијање оспоравано је од стране правне теорије као некритичко преузимање решења из упоредног права (Арсих, 2006:15). С друге стране, творци закона су у циљу одбране истицали аргумент да је поништај скупштинских одлука могућ применом општих правила уговорног права (Арсих, 2007:11). Наведени аргумент јесте прихватљив, али се таквим решењем умањује правна сигурност. Став судске праксе је био неправилан, јер су одредбе ЗПД-а искључиви основ вођења судских поступака за побијање одлука скупштине акционарског друштва, што свакако да је утицало да институт апсолутне ништавности скупштинских одлука буде сасвим елиминисан из права привредних друштава Србије.⁸ Доношењем новог ЗПД (2011. године) законодавац ексциплитно дефинише да се одлука скупштине искључиво може побити тужбом, а одређени су и основи побијања. Допринос законодавца јесте управо у прецизирању критеријума релевантности основа побијања. У упоредном смислу може се констатовати немачки федерални закон у области корпоративног права. Наиме, немачко право прави разлику између ништавих одлука – одлуке које имају недостатак који их чини ништавним по самом праву, и побојних одлука – одлуке које су рушљиве, тј. пуноважне до одлуке суда о поништењу (Миленовић, 2006:27). Као опште основе за ништавност немачки законодавац прописује: повреду правила о сазивању скупштине, неуношење одлуке у записник са скупштине или трговачки регистар, супротност одлуке са суштином друштва, јавним интересом или прописима којима се штите повериоци друштва, и супротност одлуке добрим обичајима. Нарочито су уређени основи за ништавност избора чланова надзорног одбора, ништавност одлуке о расподели добити и ништавност одлуке о усвајању завршног рачуна (Марковић Бајаловић, 2012:139). Иако је приликом доношења одлука у скупштини важеће правило већине, те одлуке донете већином гласова производе правно дејство, немачка судска пракса је у циљу заштите мањинских акционара ово начело прецизирала и допунила још два начела:

1. начело лојалног поступања – подразумева лојално поступање сваког акционара према друштву и осталим акционарима и
2. начело једнаког третмана – подразумева да већински акционар не може личне интересе ставити у први план, а на штету интереса осталих чланова.

⁸ Решење Привредног апелационог суда, Пж. 107/2010 од 29.4.2010., *Судска пракса привредних судова*, Билтен бр. 2/2011.

Сходно наведеном закључује се да у овом праву постоје две тужбе – тужба за утврђивање ништавности одлуке скупштине и тужба за побијање одлуке скупштине. Прва се подноси против друштва и може је поднети сваки акционар, као и свако лице које има правни интерес, а подноси се у преклузивном року од три године од уписа у регистар, док се друга подноси у преклузивном року од 30 дана од дана доношења, а може је поднети сваки акционар чије је право повређено одлуком скупштине, при чему он може да истакне и захтев за накнаду претрпљене штете. Нормативно решење у актуелном ЗПД-у јесте да постоји само једна тужба – за побијање одлука скупштине акционарског друштва.

Активна легитимација, рокови за подношење тужбе за побијање одлука скупштине и правне последице усвајања тужбеног захтева

Право на подношење тужбе нема акционар којем је престало ово својство након дана акционара, акционар који је гласао за предложену одлуку, као и акционар који је присуствовао седници, који не може побијати одлуку скупштине из разлога онемогућавања да учествује у раду скупштине. Питање које се поставља јесте да ли акционар који није имао такав статус на скупштини која је усвојила одлуку чије се побијање тужбом захтева има активну легитимацију за подношење тужбеног захтева. Доктринарно тумачење јесте да тужбу не може поднети лице који није било акционар пре него што је објављен дневни ред скупштине друштва на седници на којој је усвојена одлука која се жели побијати (Рајчевић, 2015:53). Поред акционара, тужбу за побијање одлука скупштине може поднети и сваки директор или члан надзорног одбора ако би извршењем те одлуке учинио кривично дело (или дело кажњиво по закону) или био одговоран за штету према друштву или трећем лицу. Једно од релевантнијих питања које се поставља у правној пракси ако које је *de lege lata* упитно дефинисано, јесте право акционара да настави са започетом парницом и након отуђења својих акција које за последицу имају губитак његовог статуса као акционара друштва.⁹ Наиме, актуелно законско решење јесте такво да ово лице има право, које није ничим ограничено, да настави започету парницу по тужбеном захтевом којим се тражи поништај одлуке скупштине акционарског друштва. Према мишљењу аутора рада ово право би морало бити сужено у одређеном домену, тако да тужилац-акционар који је након започете парнице отуђио све своје акције у том друштву, може наставити са започетом парницом само ако има правни интерес да се одлука скупштине друштва поништи од стране суда.

Одредбом чл. 376. ст. 3. одређен је субјективни рок за подношење тужбе за побијање одлуке скупштине акционара и то 30 дана од дана сазнања за одлуку, односно од дана њене регистрације, уколико је регистрована, као и обје-

⁹ Ово питање се поставља као релевантно искључиво ако акционар отуђи све своје акције. У супротном нема основа којим би се ово питање разматрало као правно релевантно.

ктивни рок од три месеца од дана када је одлука донета.¹⁰ Оригиналноста новог ЗПД огледа се у увођењу објективног рока који је веома кратак и износи само три месеца од дана када је одлука донета.

Наш законодавац прописује да је поступак за побијање одлуке по тужби хитан (чл. 378.), што подразумева да се све радње у овом поступку предузимају без одлагања и да суд настоји да што пре донесе своју одлуку по поднетој тужби. Ако је поднето више од једне тужбе, за побијање исте одлуке поступци се спајају, што има за циљ спречавање доношења противречних одлука у погледу важења исте скупштинске одлуке, а и ради економичности. У спору по тужби за побијање одлука скупштине акционарског друштва не могу се применити прописана правила поступка у парницама о споровима мале вредности¹¹.

У поступку за побијање одлуке скупштине акционарског друштва тужена страна је друштво, јер је одлуку која се побија донео његов орган. Одредбом чл. 377. законодавац наглашава да подношење тужбе против друштва за побијање одлуке скупштине не представља препреку за њено извршење и регистрацију, као и регистрацију промене на основу такве одлуке. Иако тужба за побијање одлуке нема суспензивно дејство суд може одредити привремену меру којом се забрањује извршење побијане одлуке. Наведено представља побољшање у односу на претходно законско решење. Ова привремена мера има дејство до окончања поступка по тужби, а одређује се у складу са општим условима предвиђеним за издавање привремене мере, законом којим се уређује парнични поступак. Поред наведеног, на захтев лица које је поднело тужбу за побијање одлуке скупштине региструје се забележба спора.

Чланом 379. је указано на последице пресуде суда којом се поништава побијана одлука скупштине акционарског друштва. Оваква пресуда производи дејство према акционарском друштву, свим акционарима и члановима надзорног одбора друштва, односно директорима друштва. Дејство према друштву постоји због чињенице да је тужено друштво, док дејство пресуде према акционарима, директорима и члановима надзорног одбора постоји када је поред побојне тужбе за одлуку скупштине друштва истовремено покренут и поступак за накнаду штете против лица са фидуцијарним дужностима према друштву, када се примењују правила корпоративних тужби – индивидуалних, колективних и дериватних. Ако је поништена одлука била регистрована у складу са законом о регистрацији, надлежни суд је дужан да достави пресуду Регистру привредних субјеката ради уписа у Регистар. Поништај одлуке скупштине не утиче на права трећих савесних лица која су то стекла на основу такве одлуке, односно њеног извршења, јер она не сноси одговорност за њено доношење.

Законом је прописано и специјално дејство пресуде о поништењу одлуке о усвајању финансијског извештаја (чл. 380.). Ако ова одлука буде поништена,

¹⁰ У складу са наведеним је и одлука првостепеног суда који је закључио да тужба није благовремена јер је иста поднета након истека законом прописаног рока, те је стога тужилац протеклом рока преклудирани да оствари своје право у судском поступку. Решење Привредног апелационог суда, Пж 10/2014(2) од 14.1.2016. године.

¹¹ Пресуда Вишег трговинског суда Пж. 2546/2009 од 23. марта 2009. године.

сматра се да је поништена и одлука о расподели добити за пословну годину на коју се односи финансијски извештај. Наведено важи чак и ако није вођена парница за поништај одлуке о расподели добити и без обзира на то како и коме је добит расподељена, те ће акционари бити у обавези да врате друштву своју дивиденду примљену на основу те одлуке у року од 30 дана од дана правоснажности пресуде.

Одлука скупштине друштва побија се конститутивном тужбом. Наиме, предмет спора јесте захтев тужиоца да се на основу утврђеног чињенично стања суд изјасни у конкретном случају да одлука скупштине друштва прогласи ништвом, тј. поништи. Да би у свом захтеву успео тужилац је у обавези да чињенично наведе у тужби разлоге које сматра правно релевантним за усвајање тужбеног захтева. Важност навођења чињеничног стања у оквиру тужбеног захвета јесте изузетно важан. Наиме, уколико тужбени захтев за побијање одлуке скупштине буде одбијен од стране суда на темељима чињеница које су садржане у тужбеном захтеву, тужилац нема право да поново захтева да суд одлучује о побијању такве одлуке. Међутим, тужилац има право да тражи побијање исте одлуке која је претходно од стране суда валидирана као правно исправна уколико се тужилац у оквиру новог тужбеног захтева позива на нове чињенице од значаја које ће суд у другом поступку разматрати.

Иако постоје разлози за поништај одлуке скупштине она не мора бити поништена уколико су разлози за поништај мањег значаја, што је и предвиђено ЗПД. Прецизније, чланом 381. су предвиђене ситуације када одлука скупштине неће бити поништена, а углавном је реч о тзв. правним стандардима који су засновани на процени последица. Законодавац предвиђа да одлука скупштине неће бити поништена ако је одлуком учињена мање значајна повреда статута или пословника скупштине, а као резултат одлуке или њеног извршења право тужиоца или другог лица које има право на подношење тужбе није повређено или је повређено у мањој мери (ст. 1.). Овај изузетак се чини на повреду коју чини сама одлука, односно њена противност праву независно од последица. С обзиром на то да је поменута само противност статуту и пословнику, а не и Закону, значи да се противност Закону не може сматрати мање значајном повредом. Акценат у формулацији овог изузетка јесте на противности саме одлуке, што треба разумети као противност у материјалноправном смислу, док противност правилима поступка није поменута. Међутим, Стефановић и Станивук сматрају да би овде противност требало тумачити мало шире, нарочито због тога што се помиње противност пословнику који уређује поступак рада скупштине (Стефановић; Станивук, 2012:89). Не може се унапред проценити шта су мање значајне повреде без процене сваког конкретног случаја, те је оваквом одредбом остављено суду да процени тежину и значај повреде руководећи се својим схватањем исправног, односно правде и правичности.

Ако су на седници била присутна лица која нису имала право учешћа и одлучивања, као што су на пример бивши акционари или акционари који то нису били на дан акционара, то представља релативну повреду. Наиме, иако су учествовали, што може да значи и да су гласала лица која нису имала право, одлука због тога неће бити поништена, осим ако су ови гласови били од-

лучујући за њено доношење. Изузетак се подједнако односи и на кворум, а и на одлучивање (чл. 381. ст. 1. т. 2.).

Веома сличан изузетак је предвиђен и за повреду која је учињена приликом бројања гласова. Уколико су приликом утврђивања кворума за рад или приликом бројања гласова када је одлука донета, погрешно избројани неки гласови, због тога одлука неће бити поништена, осим када су управо ти гласови били одлучујући за постизање кворума или за доношење побијане одлуке. Одредбом чл. 381. ст. 1. т. 4. законодавац је навео да нетачност записника не утиче на дејство одлука, све док се њен садржај и дејство, као и постојање разлога за побијање могу утврдити и на други начин. Ипак, ако се садржина одлуке или основ за њено побијање не могу утврдити на други начин него искључиво путем записника, онда ће нетачност или непотпуност записника бити довољан разлог за поништење одлуке.

Може се догодити да је побијана одлука у међувремену замењена другом, што значи да је скупштина укинула своју одлуку и донела нову. У наведеном случају поништење губи смисао зато што би се поништила одлука која више не постоји. Ако се побија одлука о емисији хартија од вредности јавном понудом, она неће бити поништена иако постоје разлози за поништај предвиђени законом (ако је емисија успела, тј. ако је продат довољан број хартија од вредности и оне су уписане у Централни регистар). Ако је друштво вршило статусне промене, као што су на пример спајање или припајање, врши се замена постојећих акција, односно удела за нове акције, односно уделе. Приликом статусних промена одређује се паритет замене старих за нове акције. Одлука о тој статусној промени неће бити поништена ако је разлог поништења неправилност, тј. несразмера приликом замене удела или акција. Овде је реч о одлуци код које постоје неправилности у односу на приватноправни интерес који су акционари могли да заштите у поступку доношења одлуке. Наиме, сразмера замене не тиче се само једног или неких акционара него свих, те када су пропустили да о томе воде рачуна у поступку доношења одлуке и нису спречили саму статусну промену која је спроведена, немају право да се после свега тога позивају на недостатке у доношењу одлуке о самој статусној промени.

Арбитражно решавање спора о побијању одлука скупштине акционарског друштва – *de lege lata* / *de lege ferenda*

Претходно је у раду закључено да је одредбама ЗПД-а установљена надлежност суда да решава спор у вези са побијањем одлуке скупштине акционарског друштва.¹² Стварна надлежност је поверена Привредном суду, док се месна надлежност утврђује на основу седишта друштва које је уписано у Регистар. Питање које аутори овог рада желе да ставе у фокус научне дискусије јесте могућност арбитражног решавања спора којим се жели поништити одлука

¹² Одредбе ЗПД у којима се потврђује надлежност суда пред којим се може побигати донешена одлука скупштине друштва јесте нормативно одређена у члановима (376-379).

скупштине друштва. Анализирајући одредбе ЗПД-а аутори рада не могу да потврде постојање одредбе којом се изричито забрањује решавање спора путем арбитраже. Међутим, могућност решавања спора у вези са побијањем одлуке скупштине акционарског друштва јесте упитно са становишта одредби Закона о арбитражи¹³. Одређена препрека арбитралности спора јесте одредба закона (чл.5) која прописује да "арбитража се може уговорити за решавање имовинског спора о правима које странке слободно располажу, осим спорова за које одређена искључива надлежност суда". Доктринарно тумачење ове одредбе Закона о арбитражи недвосмислено упућује на закључак, да императивна одредба ЗПД-а којом се утврђује надлежност суда за решавање спора којим се захтева побијање одлуке скупштине акционарског друштва, јесте такве природе да није могућа арбитралност спора по овом питању. Мишљење аутора јесте да би целисходно било да законодавац алтернативно пропише могућност решавања спора арбитражом у споровима овакве природе. Основ за овакво нормативно решење јесте засновано и на позитивно правној пракси више држава европског подручја. Наиме, немачко корпоративно законодавство јесте предвидело да спорови овакве природе (који у бити јесу имовинскоправне природе) могу бити решавани и путем нагодбе, односно путем арбитраже (Lihmann, 2015:134). По мишљењу аутора дато нормативно решење јесте позитивно, јер у бити спор у вези са побијањем одлуке скупштине акционарског друштва јесте имовинскоправног карактера, па сходно томе постоји интерес да се дати спор реши брже и ефикасније, што арбитража свакако јесте. Дакле, изменама ЗПД-а која би обухватила могућност решевања датог спора и путем арбитраже би представљало позитивно решење које је у складу са корпоративним правом европски развијених правних система.

Друго питање које се у датом виђењу аутора рада као релевантно појављује, јесте начин уговорања арбитраже. Под презумпцијом усвајања предложених нормативних решења, последично би се питање уговарања арбитраже поставило као питање од значајне нормативне и праксене важности. Наиме, питање како и на који начин уговорити арбитражу у споровима који за предмет имају питање побијања одлуке скупштине друштва јесте питање од прворазредног значаја. По овом питању могуће су две нормативне варијације начина уговорања арбитраже. Прво, ово питање би се статутарно уредило највишим актом акционарског друштва, док у другом нормативном концепту то би се учинило путем посебног споразума о арбитражи. Уколико би се усвојио нормативни концепт који би уважавао интенцију да арбитража по оваквим споровима буде нормирана у оквиру статута друштва, такво решење би последично захтевало надаље промене у оквиру ЗПД-а, у сегменту који се односи на садржај статута акционарског друштва. Сходно изнетом, у оквиру статута друштва би се одредило да спор о побијању одлуке скупштине друштва решава стална или *ad hoc* арбитража, а све у складу са одредбама ЗПД-а који би дале дискрецино право привредним друштвима да спорове у вези са датим питањем могу бити решавана и путем арбитраже. Поред изнетог, у оквиру

¹³ Закон о арбитражи ("*Сл. гласник РС*", бр. 46/2006)

статута друштва правно би детаљније била уређена питања из домена самог начина решавања спора пред арбитражом. Позитивни аспект датог предлога се огледа у чињеници да би ово питање било решено унутар интерног акта друштва који је од највишег значаја – статута. Друго нормативно решење јесте да се дато питање уреди посебним споразумом о арбитражи. Надлежност арбитраже би се у нормативној пракси могла уговорити споразумом свих акционара. Ограниченост оваквог нормативног решења огледа се у његовој практичној примени. Док одредбе статута су правно обавезујуће за све чланове акционарског друштва, односно акционаре, уговарање арбитраже путем споразума са акционарима би у нормативној реалности дате ситуације захтевала сагласност свих акционара друштва. У супротном, онај акционар који нема потписан такав споразум би сходно одредбама ЗПД-а могао да покрене поступак о побијању одлуке скупштине друштва пред надлежним судом. Међутим, уколико би споразум био потписан од стране свих акционара, надлежност арбитраже која је уговорена би била правно обавезујућа за сваког акционара, па би сваки спор у вези са побијањем одлуке скупштине акционарског друштва морао бити покренут и вођен у складу са уговореном арбитражом, што последично би искућило могућност вођења спора по овом питању пред судом. Мишљење аутора рада јесте да би у перспективи ово питање било даље нормативно анализирано, па би и могућа решења у погледу начина уговарања арбитраже била детаљније анализирана од стране научне јавности.

Закључак

Интенција аутора је била да у раду укаже на нормативну реалност важног питања из домена правне заштите интереса акционара у сегменту њиховог права на побијање одлуке скупштине акционарског друштва. У раду су анализирана нека општа питања из домена права на побијање одлуке скупштине акционара, и одређени алтернативни и још увек нормативно не препознавајући модели решавања спорова по овом предмету. Обављеним истраживањем, које је пре свега обухватило нормативну анализу актуелних одредаба ЗПД-а, констатовано је да, обим и квалитет правне заштите интереса акционара у погледу њиховог права на побијање одлуке скупштине акционара, јесте квалитетно нормиран и примерен потребама актуелног корпоративног законодавства. Адекватно су прецизирани правни основи за побијање одлуке скупштине акционара, правних последица поднете тужбе за побијање одлуке, правних последица које настају одлуком суда да се поништи претходно донешена одлука скупштине акционара и прецизирани случајеви када одлука неће бити поништена. Други сегмент рада је имао за циљ да укаже на одређена нормативна решења која би имала за циљ да олакшају и убрзају спорове који се покрећу у вези са побијањем одлуке скупштине. Аутори рада су констатовали да актуелне одредбе ЗПД-а недвосмислено и императивно одређују искључиву надлежност суда да решава овакве спорове. Интенција аутора рада јесте била да укаже на постојање одређене нормативне праксе других држава које по датом

питању остављају акционарском друштву могућност решавања таквих спорова пред арбитражом. У том смислу су анализирана могућа нормативна решења – *de lege ferenda*, која би конституисала право вођења ових спорова пред арбитражом, на начин који би био у интересу и акционара и привредног друштва. Овај сегмент рада представља само полазно теоријско разматрање и као такво га треба тумачити, уз сва уважавања актуелних законских решења по овом питању.

Литература:

1. Arsić, Zoran (2006): *Osnovi za rušljivost odluka skupštine akcionarskog društva*, Pravni život, vol. 55, br. 11, str. 15-24.
2. Arsić, Zoran (2007): *Ništavost odluka skupštine akcionarskog društva*, Pravo i privreda, vol. 44, br. 1-4, str. 11-18.
3. Vasiljević, Mirko (1990): *Preduzeća – pravni aspekti*, Beograd, Savremena administracija
4. Jankovec, Iviica (1999): *Privredno pravo*, Beograd, JP Službeni list SRJ
5. Marković-Bajalović, Dijana (2006): *Ništavnost i/ili pobojnost odluka skupštine akcionarskog društva*, Pravo i privreda, vol. 49, br. 4-6, str. 132-148.
6. Milenović, Dara (2006): *Pobijanje odluke skupštine akcionarskog društva*, Pravni život, vol. 55, br. 11, str. 25-45.
7. Rajčević, Marko (2015): *Pravo glasa akcinara*, Aktuelnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, Međunarodna naučno konferencija, Mostar.
8. Savić, Goran (2005): *Pobijanje odluka skupštine privrednog društva – neka procesna pitanja*, Pravo i privreda, br. 5-8, str. 100-115.
9. Stefanović, Zlatko; Stanivuk, Bojan (2012): *Komentar Zakona o privrednim društvima (sa priručnikom za praktičnu primenu)*, Beograd, Paragraf
10. Lihmann, D. (2014): *Versammlung der Aktionäre*, Deutsche Vereinigung der Rechtsanwälte für die Wirtschaft, Berlin

Прописи и одлуке:

1. Закон о арбитражи ("Sl. glasnik RS", br. 46/2006)
2. Закон о привредним друштвима ("Sl. glasnik RS", br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон и 5/2015)
3. Presuda Višeg trgovinskog suda Pž. 2546/2009 od 23. marta 2009. godine
4. Rešenje Privrednog apelacionog suda, Pž 10/2014(2) od 14.1.2016. godine
5. Rešenje Privrednog apelacionog suda, Pž. 107/2010 od 29.4.2010., Sudska praksa privrednih sudova, Bilten br. 2/2011

LEGAL ACTIONS THAT SUSPEND AND REVOKE DECISIONS OF JOINT-STOCK COMPANY ASSEMBLY

Summary: With the adoption of the new Law on Business Companies, as well as other regulations in the field of shareholders, a very good basis for the establishment and functioning of joint stock companies has been created in the Republic of Serbia. Joint stock com-

panies today are the most powerful and dynamic driver of the world economy. Regulated principles of governance, well-established organizational structure, the ability to provide large financial resources for the participation of a large number of citizens in a short period of time, the fair character of the distribution of profits, as well as great adaptability to market changes made joint stock companies the most popular and the most important entity in the world commodity market, And labor, and therefore it can be said that the research on joint stock companies is fully justified, both from a scientific and a social point of view. A joint stock company is a corporate governing body in society. Sustainable and its decisions are important both in terms of the functioning of corporate governance, and in the context of the protection of individual and collective rights of shareholders. The Institute for the annulment of the decision of the General Meeting of Shareholders is an important instrument for controlling the work of the Assembly. The subject of the research is the normative analysis of the instinct of defying the decision of the assembly of the joint stock company which appears as a necessity arising from the necessary control of the legality of the joint stock company, as well as the adequate establishment of balance between the various stakeholders involved in the system of corporate governance of the society.

Key words: Assembly of a joint stock company, corporate governance, decision-making, protection of shareholders, managing bodies in a joint-stock company